

Fordítói jegyzet

Mira Otašević dramaturg, Belgrádban él. Irodalom- és színház-elmélettel foglalkozik, különösen a történelmi avantgárd érdekl. 1980-ban megjelent egy esszékötete (*Spojni sudovi: idealistički eseji*, Književna omladina Srbije, 1980), a továbbiakban regényeket publikál: *Magamal* (Geopoetika, 1994), *Ničeova sestra* (Geopoetika, 1999), *Beket i jastog* (Geopoetika, 2005), *Zmajevi od papira* (Geopoetika, 2008). Művei mind ez idáig nem jelentek meg magyar fordításban.

A *Zoja* (Zoya), amely szintén a Geopoetika kiadónál jelent meg 2012-ben, és amelyet beválogattak az év legjobb regényéért járó NIN-díjra esélyes hat regény közé (mintegy 170 alkotás közül), a nézés/látás regénye – művésregény. A vizuális művészeti ágak közül leginkább a fotográfiához kötődő momentumok dominálnak benne, lévén, hogy az elbeszélő-főszereplő Zoya fényképész, s a regény tulajdonképpen az ő pályájának az alakulását kíséri végig. Zoya az objektíven keresztül felfedez egy másik világot, amely megragadja, és így szenvedélyévé válik a fényképezés. Kezdetben a különleges kinézetű emberek, illetve fényképezett másaik kötik le az érdeklődését, idővel viszont a háborús áldozatokról, a háborús helyszíneken készített fényképek kerülnek előtérbe. A műalkotás szövegébe fényképleírások, az utolsó fejezetben pedig fényképmásolatok is beépülnek.

A *Zoya* nőregény, és nem csak a női főszereplő, illetve elbeszélő hang és az általa közvetített női aspektus miatt. A mű egyébként is főleg nőalakokat szerepeltet, akik előtt nőalakok vonulnak fel példaként. A női életke alakulása női életkével szövődik össze. A regény egyedüli jelentősebb férfialakja is leginkább csak távollétében van jelen (a főhősnő álmaiban, a neki küldött levelekből közölt részletek révén).

A mű négy fejezetből áll, amelyek alfejezetekre bomlanak, ezek pedig további hosszabb-rövidebb alegységekre. Az alegységeket dupla sorközök választják el egymástól, ami a köztük lévő kisebb-nagyobb időbeli hézag

érzékeltetésére is szolgál. Ugyanez a jelenség nemegyszer az alegységeken belüli bekezdések kapcsán is megfigyelhető, bár a köztük lévő sorköznek inkább csak tipográfiai jelentősége van. Mindazonáltal ez az erős tagoltság és az időbeli ugrások a fragmentaritás érzetét keltik az olvasóban.

Legalább ugyanekkora mértékben jellemző rá azonban a totalitás, a totalitásra törekvés is, amit az enciklopédikusság által valósít meg. A regény sok történelmi, vallási és számos kulturális utalást tartalmaz a sakkal kapcsolatos kérdésektől kezdve a macskakultuszon át a gesztusok jelentőségét érintő vonatkozásokig. Irodalmi és művészeti allúziókban, valamint intertextusokban is bővelkedik, s mindez rendkívül izgalmassá teszi az olvasási folyamatot.

Ö. M.